

Zala várát is felrobbantották, az apátság épülete is megrongálódott, "ezért a göttweigi bencések, akikre III. Károly a zalavári apátság felújítását bízta, úgy döntöttek, hogy az apátság székhelyét Zalaapátiba teszik át. A régi Szt. Lőrinc templom falai még álltak, új tetővel látták el, berendezték, és 1748-ban az Őrangyalok tiszteletére szentelték" (SchemWespr. 1975. 194). Az 1842/43. évi UnivSchem. szerint a templom titulusa már Szent Adorján, ma Szent Adorján és Őrangyalok.

ÖRDÖG FERENC

* * *

XVII. SZÁZADI LÓNEVEINKHEZ

A közelmúltban Kovács Sándor Iván hívta föl a figyelmem arra, hogy Rákóczi László HONTI ILDIKÓ által föltárt és sajtó alá rendezett XVII. századi naplójában (Magvető, Magyar Hirmondó-sorozat. Bp., 1990.) számtalan szép állatnév, elsősorban lónév található. Az egyébként is nagyon érdekes, bár nem betűhíven közzétett, mégis sok nyelvtörténeti tanulságot tartalmazó naplóból kijegyzetelgettem a tulajdonnévanyagot, s a következő lóneveket találtam: *Barcsai, Barna, Csajka, Dajka, Egri, Ficsúr, Galata, Herceg, Imec, Iramó, Kakas, Karabela, Szerecsen, Vajda*. Összesen 14 ló, ugyanannyi név (öt esetben fordul elő, hogy ugyanazt a lovat kétszer is megemlíti a napló).

Jóllehet ez elég szép számú és biztos adat, kevés egy kor névanyagának vizsgálatához, általánosítások kimondásához. Szerencsére ugyanebből az időszakból máshonnan is vannak lónévadataink. II. Rákóczi György erdélyi fejedelem balásfalvi ménésének az 1655. vagy 1656. esztendőben készült két összeírása is, amelyeket SZILÁGYI SÁNDOR közölt a Magyar Gazdaságtörténeti Szemle II. [1895.] évfolyamában (52-4). Amint a közzétevő megállapítja: "Kevés eltéréssel a két lajstrom összevág: ugyanazon lónevek fordulnak elé benne" (52). Mindkét eredeti okirat szerint 156 a lovak száma, ha azonban az egyikből hiányzó neveket átvisszük a másikra, 177 lesz az összeredmény, ami SZILÁGYI (54) véleménye szerint azért történik meg, mert "ugy látszik nagyrészt u g y a n a z o n l o v a k r a (a kiemelés tőle) vonatkoznak, melyek más néven előfordulnak". Ugyanakkor igen sok az azonos nevű egyed, meg előfordulnak nem tulajdonnévi megnevezések is (*Balásfalvára hozott kék 2, Vajda küldte kék, ifjuuraké* stb.). Vitatható a "névsége" azoknak a neveknek, amelyek színmegnevezéseket is tartalmaznak: *Szürke gyermekló* (háromszor), *Fakó gyermekló* (kétszer), *Deres gyermekló* (háromszor), *Barna gyermekló*; formára, nagyságra vagy valamilyen más tulajdonságra utalnak: *Kis fakó, Festett fakó* (kétszer), *Kis tramó* [minden bizonnyal elírás, esetleg olvasati hiba *iramó* 'versenylo' helyett]; a származás helyére utaló -i képzésű helységnevek: *Dési szürke, Radnóti szürke, Dési kék, Barcsai kék, Barcsai barna, Kapucsi kék*; amelyek önmagukban is

előfordulhatnak: *Lekenczei, Lippai, Kamarási, Radnóti, Tordai, Tömösvári, Nohaj*, esetleg fordított sorrendben is állhatnak: *Deres kolozsvári, Szeg balásfalvi*; sok esetben fajtára vagy népnévvel jelzett származási helyre utal egyik névelem: *Deres tatár, Fekete tatár, Babos tatár, Festett tatár, Tarka tatár, Nagy kalmük, Szeg kalmük*. Végül elég sok olyan megnevezés is található, amelyekben az ajándékozóra utal az egyik névelem. A XVII. század második felében a havasalföldi vajdák (Konstantin, Lupul, Stephan stb.) "minden évben tartoztak lovat ajándékozni a fejedelemnek" (52). A következő megnevezések tehát ezzel a szokással magyarázhatók: *Vajda küldte kék, Ifjuuraké, Vajda küldte barna, Iramó Stephán vajda, Koztandin barna, Koztandin szeg, Kosztandin pej*. Ezek után joggal merül föl a kérdés, hogy valódi neveknek tekinthetők-e az önmagukban álló *Koztadin, Lupul, Vajda; Barcsai, Mikes, Ugron; Ali, Ahmet, Cselebi, Szulimán* stb. megnevezések. Nehéz a határt meghúzni a valódi nevek és a körülírások, utalások, névszerű megnevezések között. Egyik részük utalhat az eredetre, ajándékozóra, többségük azonban valódi tulajdonnév, általában metaforikus név. Valódi neveknek tekintem mindazokat az adatokat, amelyek megfelelnek a "névség" fogalmának, vagyis nem körülírások, ha több tagból is állnak, egyik tagjuk fölfogható tulajdonnévnek, másik tagjuk inkább csak pontosít több hasonló nevű között: *B a b o s tatár, S z e r e c s e n fakó, B a s a barna*. A két forrásban összesen előforduló 191 megnevezés közül valódi lónévnek tekintem az alábbiakat.

ABAZA '?'

AGA török közszó 'katonatiszt'

AHMET török személynév

AJÁNDÉK magyar közszó

ALI török személynév

ALMA magyar közszó vagy színre, szőrmintára utal: almás 'a szőr színárnyalataiból sűrűn egymás mellett almányi foltokkal színezett'

APAFI magyar személynév

ARAB népnév vagy fajtameghatározás

ASKÁR '?'

ÁSPIS magyar közszó: 'kigyófajta'

BÁBA 'öregasszony'

BABOS (2) színnév 'sűrűn pöttyözött, az alapszintől elütő kicsiny foltokkal'; egyik esetben *tatár* értelmezővel kiegészítve

BARCSAI (4) valószínűleg magyar személynév, s mivel mindkét forrásban előfordul, nem az ajándékozótól ered a név

BARNA (2) magyar közszó, színnév

BASA 'török katonatiszt'

BOROS (2) színnév: 'vörösbarna'; egyik esetben értelmezővel: *Boros vércse*, s itt a második elem ma is használatos lónév, szintén színnév: 'apró fehér foltos'

BUCZKÓ magyar közszó 'tömzsi, zömök'

BULIA 'török nő' (vö. TESz.)

BUKUROZ '?' bokrosodó, vad, fékezhetetlen'

CZUP 'kövér, zömök' (ÜMTSz. cúpos a.)

CSAJKA talán magyar közszó? 'gyorsan sikló csónak, ladik'

CSÁSZÁR magyar közszó 'uralkodó'

CSAUSZ török 'katonatiszt'

CSELEBI török személynév

CSINTALAN magyar közszo 'játékos, kedvesen haszontalankodó'
 CSÓRÉ magyar közszo 'szegény, esetlen, idétlen'
 DABIZA (2) egyik esetben *Dabiza fejér* '?'
 DÁN BAHMAT '?' Előtagja talán a *dancs* 'mocskos' jelentésű tájszó töve (ÚMTSz.)
 DELIA török közszo 'ifjú legény', Benkő Loránd szíves szóbeli közlése szerint ebben az alakban délszláv vagy román közvetítést kell föltételeznünk.
 DERES (6) közszo, színnév. Háromszor *gyermekló* 'csikó', kétszer *tatár*, egyszer *kolozsvári* értelmezővel.
 DERSIS török közszo 'vándor pap'
 ELCSI '?'
 EMÍR török méltóságnév
 FAKÓ (6) közszo, színnév. Kétszer *gyermekló* értelmezővel, egyszer *Kis*, egyszer *Csóka* (állatjegy: szem körüli fehérség, egyik szem kisebb vagy nagyobb voltára utal), egyszer *Ármás* ('fegyveres' – valószínűleg a ló használatára vonatkozik) jelzővel.
 FARKAS magyar közszo
 FÁTA román közszo 'menyasszony'
 FECSKE magyar közszo
 FEKETE TATÁR – magyar színnév értelmezővel
 FICSOR – román közszo 'legényke'
 GIRGICZE – vagy régi magyar közszo 'örmény', vagy tájszó 'sovány' (ÚMTSz. *girgincs* a.)
 GÖRÖG PEJ – magyar közszo, népnév. A megnevezés első eleme nem fordult elő többször, és fajtanévként később sem ismeri a szakirodalom a görög népnevet. Származási helyre utalhat a szó. A *pej* színnevet értelmezőnek tartom.
 GURCZI talán nyelvjárási szó 'fémgomb, füles gomb' jelentéssel (ÚMTSz. *gurcsi* a.)
 HÁSZON ismeretlen
 HAZUG magyar közszo
 HETMÁNY lengyel közszo 'katonatiszt'
 IRAMÓ (2) egyszer *Stephán vajda* magyarázattal, ami nyilván az ajándékozó megnevezése, máskor *Kis tramó* alakban, amelynek első eleme megkülönböztető jelző, második írás- vagy talán olvasati hiba. Az *iramó* 'gyorsan futó' jelentésű magyar közszo (TESz. *iramik* a.)
 JANCSÁR török közszo 'katonaféle'
 JEGYES magyar közszo 'valamilyen megkülönböztetésre alkalmas elváltozással, eltéréssel – legtöbbször színfolttal – bíró. (Habár a román eredetű *Fáta* arra utal, hogy 'menyasszony' jelentésű magyar közszo is lehet.
 JEFTERDÁR török közszo 'adószedő'
 JORDAKI magyar vagy román személynév. A *Jordache* román névből népetimológiával keletkezett a magyar *Jordáki* családnév. (BENKŐ LORÁND szíves szóbeli közlése.)
 KALMUK (3) népnév. Egyik *Kis*, másik *Nagy*, harmadik *Szeg* jelzővel.
 KARALÁS '?'
 KAZIN '?'
 KEDVES magyar közszo
 KEZLÁR talán török közszo 'háremőr'
 KISASSZONY magyar közszo

KIS GYÖNGY magyar közszavakból álló jelzős szintagma. Mivel másik Gyöngy nevű ló nem volt, összetett névnek is fölfogható.

KORMÁNY magyar közszó

KOSZTANDIN (4) román személynév. Háromszor *Kosztandin* alakban. Egyszer *barna*, egyszer *pej*, egyszer *szeg* értelmezővel.

KURTÁNY magyar közszó 'rövid, kicsi'

LÁNCSÁS magyar közszó

LEKTIKA talán magyar közszó 'kétkerekű könnyű kocsi' (TESz.), s valószínűleg ennek vontatására használt ló neve

LENGYEL magyar közszó, népnév

LOGOFÉT szláv eredetű román közszó, tisztségnév 'kancellár, ispán'. (BENKŐ LORÁND szóbeli közlése.)

LUPUL román közszó 'farkas'

MACZKÓ (2) magyar közszó

MEDVE magyar közszó

MIKES (2) magyar személynév, egyszer *deres*, egyszer *pej* értelmezővel

NEM ADOM magyar szókapcsolat

NOHAJ (2) tatár népnév, valószínűleg szláv közvetítéssel. Egyszer *tatár* értelmezővel

NYAKAS magyar közszó

NYERÉŐ magyar közszó

NYULAS magyar közszó

NYÜGETŐ magyar közszó: *nyügitt* 'nyügöz' (TSz.), az ékezet elmaradása nyilván íráshiba

PARASZT magyar közszó

PIROS magyar közszó

PÓPA magyar közszó

PORHAJAS nyelvjárási szó 'idétlen, sarjú' (TESz.)

PRÉDA magyar közszó

RAHOVICZ '?'

RUSTICUS latin közszó 'falusi'

SAMI ?

SEPTELES magyar nyelvjárási szó: *seplete* 'hitvány' (MTSz.)

SZÁJAS magyar közszó

SZÁLKÁS talán színre, szőrmintára utaló magyar közszó

SZÁRCSA madárnévből eredő lójegy 'a homlokon végigfutó fehér csík'

SZARVAS (2) magyar közszó, metaforanév

SZEG (4) magyar színnév. Mindig értelmezővel: *ifjuuré*, *balásfalvi*, *gyermekló*, *kalmuk*, *szárcsa*

SZERECSÉN népnév

SZERZEM magyar közszó

SZPÁHIA török közszó 'katona'

SZPAOGLÁN '?'

SZPOTÁR '?'

SZULÁK magyar nyelvjárási szó 'gyomfésesség'

SZULIMÁN török személynév

SZULTÁN török méltóságnév

SZÜRKE (3) magyar színnév, mindhárom *gyermekló* értelmezővel. Itt a "névség" megkérdőjelezhető, s körülírással megnevezés a színre utalás

TARKA színnév, *tatár* eredetre vagy fajtára utaló értelmezővel

TORMA magyar közszó

UDVARBÍRÓ (2) magyar méltóságnév, egyik esetben *szürke* színre utaló értelmezővel

UGRON magyar személynév

VAJDA (8) magyar méltóságnév. Kétszer fakó, kétszer szürke, egyszer szeg és egyszer kék színre utaló értelmezővel

VAJNA elírás vagy szláv méltóságnév

VIZTER '?'

Összesen 104 nevet találtam, amelyet 143 ló viselt. Ilyen nagy tömegű elnevezésnél igen jó aránynak számít ma is, hogy egy névre 1,37 névviselő jut csupán.

A teljesség kedvéért felsorolom azokat az elnevezéseket is, amelyeket nem tekintettem valódi neveknek (jóllehet az előző csoport némelyikén is lehetne vitatkozni): *Balásfalvára hozott kék* (3), *Balásfalvi szürke*, *Budai*, *Dési barna*, *Dési fakó*, *Dési kék*, *Déési pej*, *Dési szürke*, *Festett fakó* (2), *Festett tatár*, *Gyulai*, *Havasali barna*, *Havasali pej*, *Havasali szürke*, *Kamarási*, *Kapucsi*, *Kapucsi kék*, *Katarczi*, *Lekenczei*, *Lippai*, *Moldvai barna*, *Moldvai pej*, *Radnóti* (2), *Radnóti szürke*, *Szebeni*, *Szelesztrei*, *Tordai Tömösvári*, *Vajda küldte kék ifjuuraké*, *Vajda küldte barna*.

A nevek jelentéstani vizsgálatát kezdve először azt állapíthatjuk meg, hogy amíg Rákóczi László lovai között alig találtunk idegen nyelvből eredő nevűt, II. Rákóczi György ménese bővelkedik ilyenekben. A 142 ló közül 16 török, 9 szláv, egy latin, száz magyar és 12 bizonytalan eredetű nevet kapott.

A nevek jelentéstani szempontok szerint kezdem, s az eddigi gyakorlatnak megfelelően alakítom ki az egyes kategóriákat.

A személynévre visszavezethető lónevek száma meglepően nagy: 18 (12,7%). Ezeknek egy része minden bizonnyal előző tulajdonosára utal (*Kosztandin*), meglepő azonban, hogy erdélyi főrangú családok nevei is lónevekké lettek (*Apafi*, *Barcsai*, *Mikes*, *Ugron*). Viszonylag sok a török személynév (*Ahmet*, *Ali*, *Cselebi*, *Szulimán*), s alighanem ezek valóságosan élő személyekhez köthetők számomra ismeretlen okból. (Mellékesen jegyzem meg, hogy a mai népi állatnévadás is gyakorta él azzal a lehetőséggel, hogy az elnevező által megvetett, netán gyűlölt személy nevét használja föl állatnévül. A második világháború előtt sok volt a kutya- vagy disznónevek közt a *Hitler*, *Titó*; utána pedig a *Sztalin* és *Rákosi*.) Meglepő nagyon, hogy a magyar keresztnévek hiányoznak a névanyagból, pedig manapság a legelterjedtebb lónevek között található a *Laci*, *Bandi stb.* olyannyira, hogy a szépirodalomba is bevonultak (*VERES PÉTER* egyik novellájának címe *Laci*, *ORWELL* *Animal Farm* című regényében a fordító a *Boxer* 'lóállásban levő' nevet *Bandi* magyar megfelelővel adja vissza.) Az a tény, hogy sem Rákóczi László naplójában, sem II. Rákóczi György fejedelem balásfalvi ménesében nem találkozunk magyar keresztnévet viselő lovakkal, még nem kérdőjelezi meg *MARTINKÓ ANDRÁS* (Nyr. CVI, 294–301) magyarázatát a népszerű kuruc dal kezdő soráról, mely szerint a *Palkó* és *Jankó* lónevek voltak, s két csikáját szólítja meg a dal szerzője, vagy talán inkább felsorolja hadi felszerelését, legfontosabban, a lovakon kezdve, neveiket is megemlítve. Az általam bemutatott nevek ugyanis főúri ménesekből való lovakat jelölnek, s amint azt *SOLTÉSZ KATALIN* főntebb idézett munkájából tudjuk, a lovaknak is vannak "arisztokratái", s a népi, paraszti névadás nemcsak ma különbözik a válogatott tenyészetek névhasználati szokásaitól, hanem régen is így lehetett: az egyszerű katona lóva nem a fejedelem lovaihoz hasonló nevet viselt.

A helynevek ma is inkább a "hivatalos" lónevek, a versenylovak, nagyobb tenyészetek egyedeinek neveiként találhatók meg. Régebben a

katonaságnál volt gyakori a város- és hegynevek használata, s a népi névadásba innen került be, de még ma is ritkán találkozhatunk itt e névtípussal. A XVII. századi lómegnevezések között a helységnevek mind -i képzősök, s nem tarthatók valódi neveknek, legalábbis körülírással formái erre utalnak. Rákóczi László naplójában az egyetlen Egri nevet tekintettem csak valódi névnek, részben mert kétszer említi ugyanazt a lovat, részben pedig azért, mert a körülírással forma itt igen ritka.

A nevek túlnyomó többségét a közszavak teszik ki. Ezek jelentéstani vizsgálata nagyon érdekes képet mutat. Túlnyomó többséggel jelennek meg a színnevek (35). Leggyakoribb a *Deres* (6), amelyek mindegyikéhez névkiegészítő is tartozik (*gyermekló, kolozsvári, tatár stb.*), *Fakó* (5) egy közülük névkiegészítő nélkül, *Szürke* (3) mindegyik *gyermekló* névkiegészítővel, *Boros* 'vörösös', *Barna, Fekete, Piros* (egy-egy előfordulással). Ugyanide sorolom még a *Dan, Tarka, Babos, Septeles, Vércse, Gyöngy* nevet. Valamilyen jelre, jegyre vonatkozik a *Csóka, Szárca, Jegyes*. Foglalkozás- vagy méltóságnév a *Vajda* (9 – egyszer *Vajna* alakban, ami lehet elírás is, de valódi különbség is). E név valódi használatát megerősíti Rákóczi László naplójában való előfordulása is. Három esetben szerepel a balásfalvi ménes összeírásában névkiegészítő nélkül. Az *Udvarbíró* kétszeri megjelenése egyszer önmagában található.

Igen sok (15) a népnévre utaló lónév is. *Tatár* (5) – mindig névkiegészítőként, *Kalmük* (3), *Nohaj* (2) 'nogaji tatár' – egyik valóban tatár értelmezővel, *Arab, Szerecsen, Görög, Lengyel, Girgice* (1-1), utóbbi 'örmény' vagy 'kírgiz' jelentéssel.

Más állat közneve: *Szarvas* (2), *Farkas* (1), *Fecske* (1), *Medve* (1), *Mackó* (2). Ezek lehetnek metaforikus nevek is: 'olyan gyors, mint a szarvas'. Konkrét tulajdonságra utalók: *Csintalan, Nyerető, Iramó* (2), *Szájas, Cup, Nyakas, Nyügető* 'nyügöt viselő'; fölhasználásra utaló nevek: *Ármás, Láncsás, Nyulas* 'nyúl vadászatkor használt', *Lektika*. Kedveskedő nevek: *Kisasszony, Kedves*; gúnyosak: *Csóré, Hazug, Bába, Porhajas*. Valamiféle történésre utal: *Ajándék, Szerencse*.

Szemiféle jelentéstani vagy névhangulati csoportba nem tudtam besorolni az *Alma, Torma, Szulák, Buczkó, Kurtány, Préda, Kormány, Szálkás, Gurczi, Bukuroz* (talán bokros) neveket.

Két igéből származó lónév is akad: *Szerzem, Nem adom*. Ez azt mutatja, hogy a SOLTÉSZ KATALIN (Nyr. C, 145) által "mondatnévnek" elnevezett névtípusnak is megvoltak a történeti hagyományai.

Az idegen eredetű nevek közül legnagyobb számúak a törökök (17). Jó részük méltóság-, tiszt- vagy katonanév: *Aga, Basa, Csausz, Delia, Dervis, Emir, Elcsi, Hászton, Jancsár, Jefterdár, Kezlar, Szpáhia, Szultán*. Egyéb török szavak: *Bulia, ?Karalás, ?Kazin*.

A román eredetű nevek száma kevés (4): *Fáta, Ficsor, Logofét, Lupul*. Latin a *Rusticus*, lengyel a *Hetmány*. Az *Askár* lehet szláv, román, de török is *ask-* töve alapján.

A teljesen megfejtetlen nevek száma kevés (8), közülük is a *Dabiza* (2) talán elírás, s helyesen *Debiza* lenne 'De bizony! Csakazértis!' jelentéssel, s esetleg ide tartozik az *Abaza* 'az bizony' jelentéssel. A *Sami* lehetne keresztnév a *Samuból*, bár az -i képző kicsinyítő funkcióban ekkor még nagyon ritka. A *Rahovicz* pedig lehet helységnévre visszavezethető. Nem sikerült még megközelítően sem megmagyaráznom az alighanem szláv eredetű *Szpotár* és *Szpaoglán* valamint a *Vízter* nevet.

Összegzésül elmondhatjuk, hogy a két XVII. századi lónévgyűjtemény között nem sok különbséget látni. A korra jellemző módon leggyakrabban eredetükről, színükről, fajtaikról, tulajdonságaikról nevezték el a

lovakat, s ez a szokás az első kivételével máig megvan. Ma kétségtelenül több a keresztnév, kevesebb a családnév. Ami legföltűnőbb, de érthető, hogy igen sok volt a török eredetű név. A néhány román szó fölhasználása a névadásban könnyen indokolható a források kelet-magyarországi voltával, s egy nyugat-magyarországi, vagy legalábbis dunántúli összeírás adataival való egybevetés sok érdekes különbséget mutatna ebben a vonatkozásban is.

HAJDÚ MIHÁLY

* * *

NÉGY HELYNÉVMAGYARÁZAT

Az alábbi rövid cikk tulajdonképpen folytatása a Néhány magyarországi német helynév magyarázata c. írásnak, mely a Benkő Loránd hetvenedik születésnapjára kiadott emlékkönyvben jelent meg (Budapest, 1991. 214-7). A terjedelmi korlátok miatt ott nem volt lehetőség több, egyedisége miatt is érdekesebb név eredetének fejtegetésére.

Az itt tárgyalandó négy helynév a megjelenés előtt álló Veszprém megye földrajzi nevei IV. A veszprémi járás c. gyűjteményből való. A neveket a kötetbeli formában, lelőhelyüket pedig zárójelben közlöm.

1. Lajrə (54. Barnag 21.) Egy emelkedős, műveletlen területet jelöl a név, mely a faluban *Lájrə* alakban magyar népi névként is él.

A név valószínűleg összefügg a német *leiern* igével, melynek elsődleges jelentése 'a líra nevű hangszeren, illetve verclin játszik'. Ebből fejlődött ki a 'monoton hangon énekel, beszél', valamint a felnémet nyelvjáróterületen, így a bajor-osztrákban is ismert 'fáradsággal, lassan tesz valamit', illetve 'lustálkodik, pepecsel' jelentés (GRIMM: DtWb. 6: 686-7; EWD 2: 1001).

Az említett barnagi hely megnevezésében két szempont játszhatott szerepet. Az egyik: a terület egykori tulajdonosának a neve; ez lehetett "szabályos" családnév, mely a felnémet nyelvjáróterületről adható; vö. 1521 Martin *Leyrer* (Schwäbisch Gmünd), illetve monoftongusos középfelnémet alakban 1299 Heilman *Lirer* (Worms) – a név eredetileg vásári mulattatót, énekest jelölt, valamivel később pedig már unalmas, lassú, hanyag emberre vonatkozott (az adatokhoz lásd Brechenmacher 2: 170, illetve BAHLOW: DtNam. 309). Az is lehetséges azonban, hogy egy újabb keletű, már Barnagon adott ragadványnévvel van dolgunk, mely lassan dolgozó, lusta emberre utalhat (vö. még GRIMM: DtWb. 6: 685).

A másik szempont: a területet – kedvezőtlen fekvése miatt – csak nehéz, lassú munkával lehetett megművelni, s a német nyelvjárási *Lajrə* itt 'nehezen művelhető terület'-et jelent.

Mivel az adatközlők ismeretei nem segítenek akár az egyik, akár a másik feltételezés megerősítésében vagy elvetésében, talán csak levéltári kutatásokkal lehetne a kérdést megoldani.